
SOCIO-ECONOMIC FACTORS AS PREDICTORS OF DEPRESSION IN WOMEN

Alen Lonić

University of Banja Luka, Faculty of Medicine, Bosnia and Herzegovina, University of Bihać, Faculty of Health Studies, Bosnia and Herzegovina, alen.lonic.trec ciklus@student.med.unibl.org

Šemso Rošić

University of Bihać, Faculty of Health Studies, Bihać, Bosnia and Herzegovina, semso.rosic@gmail.com

Sulejman Kendić

University of Bihać, Faculty of Health Studies, Bihać, Bosnia and Herzegovina, sulejmankendic3@yahoo.com

Abstract: It is known that difficult living conditions can have an impact on the prevalence of mental illnesses in people. In addition to biological factors, one of the main generators and causes of depression is considered to be poor socio-economic conditions. Women are particularly affected by this health problem, due to their role and social expectations, and socio-economic factors are also often cited as the cause of this psychological condition in women. Objective: To determine whether the occurrence of depressive disorder symptoms in women is related to socio-economic factors.

Methods: The design of the research was a cross-sectional study based on the assessment of depressive symptoms in women, analyzing the influence of socio-economic factors on the occurrence of depressive symptoms. The total number of respondents was N=200. Subjects previously diagnosed with depression or some other mental illness were not included in the research. To collect the necessary data on the socio-economic factors of the respondents, a questionnaire was used that was specially constructed for that purpose, and to assess the symptoms of depression, we used the Hopkins Symptom Checklist (HSCL-25), more precisely the second subscale of this questionnaire, which contains questions related to symptoms of depression. Each respondent filled out the questionnaire on the basis of voluntary consent, and strict discretion was taken into account and anonymity was guaranteed for the respondents who agreed to participate in the research. The statistical program IBM SPSS Statistics 27. was used for data processing, where we used Spearman's correlation coefficient to determine the connection between socio-economic factors and symptoms of depression in women.

Results: Through statistical analysis, the socio-economic factor "are you satisfied with your social status" showed the greatest statistical significance of the connection with depression symptoms. After that, the socio-economic factor that is related to symptoms of depression is followed by statistical significance "are there any employees in your family", and the third factor by statistical significance that showed influence and connection with symptoms of depression is "is the income sufficient for you and your family". The analysis also showed a mutual positive correlation between socioeconomic factors as well as within depressive symptoms that correlate with each other.

Conclusion: It was found that socio-economic factors have a strong influence on the occurrence of symptoms of depression in women. This further confirmed earlier research and claims about the influence of socio-economic factors as a cause of depression in women.

Recommendation: Early recognition of cases of depression and raising socio-economic status can be helpful in treating depression.

Keywords: depression, socio-economic status, women

SOCIO-EKONOMSKI FAKTORI KAO PREDIKTORI DEPRESIJE KOD ŽENA

Alen Lonić

University of Banja Luka, Faculty of Medicine, Bosnia and Herzegovina, University of Bihać, Faculty of Health Studies, Bosnia and Herzegovina, alen.lonic.trec ciklus@student.med.unibl.org

Šemso Rošić

University of Bihać, Faculty of Health Studies, Bihać, Bosnia and Herzegovina, semso.rosic@gmail.com

Sulejman Kendić

University of Bihać, Faculty of Health Studies, Bihać, Bosnia and Herzegovina, sulejmankendic3@yahoo.com

Sažetak: Poznato je da teški životni uslovi mogu imati uticaja na prevalenciju psihičkih bolesti kod ljudi. Osim bioloških jedan od glavnih generatora i uzroka depresije smatraju se loši socio-ekonomski uslovi. Žene su naročito pogođene ovim zdravstvenim problemom, zbog svoje uloge i društvenih očekivanja, također se često i socio-ekonomski faktori navode kao uzrokom ovog psihičkog stanja kod žena.

Cilj: Utvrditi da li je pojava simptoma depresivnog poremećaja kod žena u vezi sa socio-ekonomskim faktorima.

Metode: Istraživanje je po dizajnu bila studija presjeka koja se bazirala na procjenu simptoma depresije kod žena, analizirajući uticaj socio-ekonomskih faktora na pojavu simptoma depresije. Ukupan broj ispitanica iznosio je N=200. U istraživanje nisu bile uključene ispitanice kod koji je ranije utvrđena dijagnoza depresije ili nekog drugog psihičkog oboljenja. Za prikupljanje potrebnih podataka o socio-ekonomskim faktorima ispitanica koristio se anketni upitnik koji je posebno konstruisan za tu namjenu, a za procjenu simptoma depresije koristili smo Hopkins Symptom Checklist (HSCL-25), tačnije drugu subskalu ovog upitnika koja sadrži pitanja koja se odnose na simptome depresije. Svaka ispitanica je na bazi dobrovoljnog pristanka popunila anketni upitnik i vodilo se računa o strogoj diskreciji i garantovanju anonimnosti za ispitanice koje su pristale da učestvuju u istraživanju. Za obradu podataka korišten je statistički program IBM SPSS Statistics 27., gdje smo Spearmanovim koeficijentom korelacije utvrđivali povezanost između socio-ekonomskih faktora i simptoma depresije kod žena.

Rezultati: Statističkom analizom najveću statističku značajnost povezanosti sa simptomima depresije pokazao je socio-ekonomski faktor „da li ste zadovoljni sa svojim društvenim statusom“. Nakon toga po statističkoj značajnosti slijedi socio-ekonomski faktor koji je povezan sa simptomima depresije „da li u vašoj porodici ima zaposlenih“, i treći faktor po statističkoj značajnosti koji je pokazao uticaj i povezanost sa simptomima depresije je „da li su primanja dovoljna za vas i vašu porodicu“. Analiza je pokazala i međusobnu pozitivnu korelaciju između socioekonomskih faktora kao i unutar simptoma depresije koji koreliraju jedan sa drugim.

Zaključak: Utvrđeno je da socio-ekonomski faktori imaju snažan uticaj na pojavu simptoma depresije kod žena. Ovim su dodatno potvrđena ranija istraživanja i tvrdnje o uticaju socio-ekonomskih faktora kao uzročnika depresije kod žena.

Preporuka: Rano prepoznavanje slučajeva depresije i podizanje socio-ekonomskog statusa može biti od pomoći u tretiranju depresije.

Ključne riječi: depresija, socio-ekonomski status, žene

1. UVOD

Depresija ima vrlo složen uzrok, njena pojava se često povezuje sa psihosocijalnim i socioekonomskim determinantama (Kuehner, 2017). Prevalencija depresije je velika i može imati ozbiljne posljedice na duži vremenski period (Campbell et al., 2022). Neke karakteristike koje su specifične za žene mogu ih dovesti u situaciju da se suoče s rizikom od depresije, jedan od tih faktora su sociokulturni aspekti (Yilmaz, E., Uyar, E., Yıldız, F., & Dereboy, F. 2023). Istraživači (Allen J, Balfour R, Bell R i Marmot M, 2014) navode da ako se porede ljudi sa visokim i niskim socioekonomskim standardom, oni sa niskim socioekonomskim standardom imaju veće probleme mentalnog zdravlja. Mnogo se raspravlja o tome, da li je prevalencija depresije kod žena veća zbog endogenih (bioloških) ili egzogenih (okolinskih-stresogenih) faktora (González, G., & Vives, A. 2019). U mnogim društvima žene imaju niži statusni položaj od muškaraca, manju kontrolu nad odlukama vezanim za svoja vlastita tijela, odnose, porodicu i zajednicu, sve ih to čini izloženijima bolestima između ostaloga i depresiji (World Health Organization, 2021). Psihosocijalni faktori, samohrano roditeljstvo, često uobičajeno lošiji socijalni status žena, niska primanja mogu doprinijeti depresiji kod žena (Degmečić, 2014, str. 3). Primjećeno je da su mjesto stanovanja kao što su ruralna područja, niži nivo obrazovanja, život samca, pretilost, bolesti komorbiditeta (hipertenzija, dijabetes) u vezi sa pojavom simptoma depresije kod žena (Polak, M., Nowicki, G. J., Naylor, K., Piekarski, R., & Ślusarska, B. 2022). Kako depresija ima svoju biološku pozadinu kao i veliki niz faktora koji djeluju iz okoline i koji doprinose pojavi simptoma depresije mora se zaista posmatrati kao kompleksan zdravstveni problem koji ne samo da ugrožava pojedinca koji pati od stanja depresije nego i njegovu društvenu, radnu i socijalnu sredinu. Vidljivo je da se socijalni status žena uzima u obzir kao uzročno posljedičan u slučaju pojave simptoma depresije kod žena. Žene, kao stub porodice, ali i društva, s obzirom na socio-ekonomski položaj, karakteristike i specifičnosti društva u kojem žive, predstavljaju rizičnu grupu kojoj prijete ova bolest. Odgovarajuća procjena faktora koji mogu uticati na pojavu depresije kod žena može doprinijeti njenom sprječavanju, te se time mogu ostvariti značajni javno zdravstvenim i društveni benefiti.

2. CILJ

Utvrditi da li je pojava simptoma depresivnog poremećaja u vezi sa socio-ekonomskim faktorima.

3. METODOLOGIJA

Istraživanje je po dizajnu bila studija presjeka koja se bazirala na procjenu simptoma depresije kod žena, analizirajući uticaj socio-ekonomskih faktora na pojavu simptoma depresije. Ukupan broj ispitanica iznosio je N=200. U istraživanje nisu bile uključene ispitanice kod koji je ranije utvrđena dijagnoza depresije ili nekog drugog psihičkog oboljenja. Za prikupljanje potrebnih podataka o socio-ekonomskim faktorima ispitanica koristio se anketni upitnik koji je posebno konstruisan za tu namjenu, a za procjenu simptoma depresije koristili smo Hopkins Symptom Checklist (HSCL-25), tačnije drugu subskalnu ovog upitnika koja sadrži pitanja koja se odnose na simptome depresije. Svaka ispitanica je na bazi dobrovoljnog pristanka popunila anketni upitnik i vodilo se računa o strogoj diskreciji i garantovanju anonimnosti za ispitanice koje su pristale da učestvuju u istraživanju. Za obradu podataka korišten je statistički program IBM SPSS Statistics 27. Spearmanovim koeficijentom korelacije utvrđivali smo povezanost između socio-ekonomskih faktora i simptoma depresije kod žena. Interval pouzdanosti iznosio je 99%, statistički značajna vrijednost $p < 0,01$.

4. REZULTATI

U tabeli smo prikazali korelaciju simptoma depresije sa socio-ekonomskim faktorima. Socio-ekonomski faktor „Da li ste zadovoljni svojim društvenim statusom“ statistički značajno pozitivno korelira sa simptomima depresije: „Osjećaj da vam je sve naporno“ $r=0,349$ (** $p=0,01$), „Osjećate se kao da ništa ne vrijedite“ $r=0,344$ (** $p=0,01$) i simptomom „Prekomjerna zabrinutost“ $r=0,337$ (* $p=0,01$). Socio-ekonomski faktor „Da li u vašoj porodici ima zaposlenih“ statistički značajno pozitivno korelira sa simptomom „Osjećaj tuge“ $r=0,250$ (** $p=0,01$). Socio-ekonomski faktor „Da li su primanja dovoljna za vas i vašu porodicu“ statistički značajno pozitivno korelira sa simptomom „Osjećaj beznađežnosti za budućnost“ $r=0,312$ (** $p=0,01$). Korelacija između socio-ekonomskih faktora „Da li vas opterećuje finansijsko stanje vaše porodice“ i „Da li zbog socio-ekonomskog stanja imate osjećaj nesigurnosti“ je statistički značajno pozitivna $r=0,614$ (** $p=0,01$). Visoko značajna pozitivna korelacija unutar simptoma depresije je između simptoma „Osjećaj tuge“ i „Prekomjerna zabrinutost“ $r=0,599$ (** $p=0,01$) i simptoma „Osjećaj da vas ništa ne zanima“ i „Osjećaj da vam je sve naporno“ $r=0,555$ (** $p=0,01$).

Tabela 1. Spearmanova korelacija socio-ekonomskih faktora sa simptomima depresije kod žena

Spearman's rho Correlations		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Da li ste zadovoljni svojim društvenim statusom	Correlation Coefficient	.											
	Sig. (2-tailed)	.											
	N	200											
Da li u vašoj porodici ima zaposlenih	Correlation Coefficient	.128	.										
	Sig. (2-tailed)	.071	.										
	N	200	200										
Da li su primanja dovoljna za vas i vašu porodicu	Correlation Coefficient	.448**	.300**	.									
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.									
	N	200	200	200									
Da li vas opterećuje finansijsko stanje vaše porodice	Correlation Coefficient	-.455**	-.249**	-.798**	.								
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.								
	N	200	200	200	200								
Da li zbog socio-ekonomskog stanja imate osjećaj nesigurnosti	Correlation Coefficient	-.388**	-.178*	-.552**	.614**	.							
	Sig. (2-tailed)	.000	.012	.000	.000	.							
	N	200	200	200	200	200							
Gubitak seksualnog interesa ili sex uživanja	Correlation Coefficient	.215**	.211**	.232**	-.273**	-.206**	.						
	Sig. (2-tailed)	.002	.003	.001	.000	.003	.						
	N	200	200	200	200	200	200						
Osjećaj beznađežnosti za budućnost	Correlation Coefficient	.271**	.217**	.312**	-.357**	-.461**	.213**	.					
	Sig. (2-tailed)	.000	.002	.000	.000	.000	.002	.					
	N	200	200	200	200	200	200	200					
Osjećaj tuge	Correlation Coefficient	.256**	.250**	.228**	-.278**	-.368**	.344**	.440**	.				
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.001	.000	.000	.000	.000	.				
	N	200	200	200	200	200	200	200	200				
Prekomjerna zabrinutost	Correlation Coefficient	.337**	.197**	.202**	-.282**	-.404**	.322**	.460**	.599**	.			
	Sig. (2-tailed)	.000	.005	.004	.000	.000	.000	.000	.000	.			
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200			
Osjećaj da vas ništa ne zanima	Correlation Coefficient	.216**	.158*	.236**	-.164*	-.183**	.353**	.260**	.377**	.469**	.		
	Sig. (2-tailed)	.002	.025	.001	.020	.010	.000	.000	.000	.000	.		
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200		
Osjećaj da vam je sve naporno	Correlation Coefficient	.349**	.147*	.288**	-.311**	-.378**	.209**	.362**	.494**	.510**	.555**	.	
	Sig. (2-tailed)	.000	.038	.000	.000	.000	.003	.000	.000	.000	.000	.	
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	
Osjećate se kao da ništa ne vrijedite	Correlation Coefficient	.344**	-.055	.144*	-.189**	-.221**	.378**	.310**	.354**	.444**	.450**	.554**	.
	Sig. (2-tailed)	.000	.436	.043	.007	.002	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed). **. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Izvor: Autor

5. DISKUSIJA

Može se reći da je naše istraživanje provedeno sa ciljem kako bi se utvrdilo da li socio-ekonomski faktori imaju uticaja na pojavu simptoma depresije kod žena samo potvrdilo rezultate drugih studija koje su se bavile istim ili sličnim istraživačkim pitanjem. Američka studija (Zare, H., Meyerson, N. S., Nwankwo, C. A., & Thorpe, R. J., Jr. 2022) koja je ispitivala kako dohodak i nejednakost dohotka potiču simptome depresije kod odraslih u Sjedinjenim Američkim Državama, jeli spol bitan, u kojoj su od ukupnog analiziranog uzorka od 24.166 osoba 50,6% bile žene, izvijestila je da je najveća koncentracija depresije zabilježena kod populacije sa niskim prihodima, s tim da i u tom slučaju ženska populacija sa niskim prihodima za nijansu prednjači u stepenu zabilježene depresije po procentima u odnosu na muškarce sa niskim prihodima. Rezultati Američke studije su u skladu sa rezultatima našeg istraživanja naročito u slučaju gdje je zabilježeno da socio-ekonomski faktor da li su primanja dovoljna za vas i vašu porodicu visoko korelira sa simptomima depresije. Studija provedena u Indiji (Bhattacharya, A., Camacho, D., Kimberly, L. L., & Lukens, E. P. 2019) pokazala je da su iskustva depresije među indijskim ženama bila duboko povezana s njihovim društvenim okruženjem, one su kao uzroke depresije prepoznavale međuljudske sukobe, teret brige o drugima, porodično nasilje, finansijsku nesigurnost, nepovoljne reproduktivne događaje i udovištvo. Iskustva žena u Indiji i rezultati njihove studije dodatno potvrđuju tvrdnju da se društvene i socio-ekonomske prilike uzimaju u obzir kao uzroci depresije kod žena. U našem slučaju su suportivna tvrdnja našim rezultatima u kojima je primjećena visoka korelacija simptoma depresije sa socio-ekonomskim faktorima našeg istraživanja. Mendelska randomizacija provedena u Ujedinjenom Kraljevstvu procjenjuje na osnovu rezultata istraživanja da depresija smanjuje zadovoljstvo zdravljem, finansijskom situacijom, porodičnim odnosima, smanjuje šansu da budete sretni, povećava šansu da budete usamljeni, skoro da je štetna za sve socio-ekonomske prilike (Harrison et al., 2020). Rezultati Mendelske randomizacije koji ukazuju na obrnut uticaj u kojem depresija djeluje na socio-ekonomske faktore, potvrđuju naše istraživanje gdje smo došli do rezultata da socio-ekonomski faktori osim što koreliraju sa simptomima depresije, imaju značajnu međusobnu korelaciju kao i simptomi depresije jedan sa drugim. Kako se navodi u studiji (Campbell et al., 2022) zbog učestalosti depresije i njene iscrpljujuće prirode vrlo je važno razumjeti odnos između depresije i socio-ekonomskih posljedica. Prema rezultatima našeg istraživanja složili smo se da je poznavanje međusobnog odnosa depresije i socio-ekonomskih prilika neophodno radi lakšeg prepoznavanja i tretiranja depresije.

6. ZAKLJUČAK

Utvrđeno je da socio-ekonomski faktori mogu imati uticaj na pojavu simptoma depresije kod žena te se mogu smatrati prediktivnim faktorima za razvoj simptoma depresije. Osim što su u korelaciji sa simptomima depresije, socio-ekonomski faktori koreliraju jedan sa drugim te imaju uticaj jedan na drugog, kao i što su simptomi depresije u korelaciji između sebe te utiču jedan na drugog. Kompleksnost uzroka depresije kod žena zahtijeva ozbiljnu analizu i mjere prevencije.

7. PREPORUKE

Radi zaštite i unapređenja mentalnog zdravlja žena svakako su neophodna istraživanja koja će omogućiti otkrivanje uzroka te doprinijeti pravilnom planiranju i provođenju mjera prevencije u zaštiti mentalnog zdravlja žena. Rano prepoznavanje slučajeva depresije i podizanje socio-ekonomskog statusa može biti od pomoći u tretiranju depresije kod žena.

LITERATURA

- Allen, J., Balfour, R., Bell, R., & Marmot, M. (2014). Social determinants of mental health. *International review of psychiatry (Abingdon, England)*, 26(4), 392–407. <https://doi.org/10.3109/09540261.2014.928270>
- Bhattacharya, A., Camacho, D., Kimberly, L. L., & Lukens, E. P. (2019). Women's Experiences and Perceptions of Depression in India: A Metaethnography. *Qualitative health research*, 29(1), 80–95. <https://doi.org/10.1177/1049732318811702>
- Campbell, D., Green, M. J., Davies, N., Demou, E., Howe, L. D., Harrison, S., Smith, D. J., Howard, D. M., McIntosh, A. M., Munafò, M., & Katikireddi, S. V. (2022). Effects of depression on employment and social outcomes: a Mendelian randomisation study. *Journal of epidemiology and community health*, 76(6), 563–571. <https://doi.org/10.1136/jech-2021-218074>
- Degmečić, D., (2014). Mentalno zdravlje žena. Zagreb: Medicinska naklada
- González, G., & Vives, A. (2019). Work Status, Financial Stress, Family Problems, and Gender Differences in the Prevalence of Depression in Chile. *Annals of work exposures and health*, 63(3), 359–370. <https://doi.org/10.1093/annweh/wxy107>

- Harrison, S., Davies, A. R., Dickson, M., Tyrrell, J., Green, M. J., Katikireddi, S. V., Campbell, D., Munafò, M., Dixon, P., Jones, H. E., Rice, F., Davies, N. M., & Howe, L. D. (2020). The causal effects of health conditions and risk factors on social and socioeconomic outcomes: Mendelian randomization in UK Biobank. *International journal of epidemiology*, 49(5), 1661–1681. <https://doi.org/10.1093/ije/dyaa114>
- Kuehner C. (2017). Why is depression more common among women than among men?. *The lancet. Psychiatry*, 4(2), 146–158. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(16\)30263-2](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(16)30263-2)
- Polak, M., Nowicki, G. J., Naylor, K., Piekarski, R., & Ślusarska, B. (2022). The Prevalence of Depression Symptoms and Their Socioeconomic and Health Predictors in a Local Community with a High Deprivation: A Cross-Sectional Studies. *International journal of environmental research and public health*, 19(18), 11797. <https://doi.org/10.3390/ijerph191811797>
- Yılmaz, E., Uyar, E., Yıldız, F., & Dereboy, F. (2023). Systematic Review and Meta-analysis of Depressive Symptom Severity of Employed and Unemployed Women in Turkey. *Noro psikiyatri arsivi*, 60(2), 178–184. <https://doi.org/10.29399/npa.28170>
- WHO (2021.,24. May). Gender and health. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/gender-and-health>
- Zare, H., Meyerson, N. S., Nwankwo, C. A., & Thorpe, R. J., Jr. (2022). How income and income inequality drive depressive symptoms in U.s. adults, does sex matter: 2005–2016. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(10), 6227. <https://doi.org/10.3390/ijerph19106227>